D - Skyddade beteckningar

Här ger Livsmedelsverket vägledning om hur kraven i lagstiftningen kan uppnås. Vägledningen är inte bindande och utesluter inte andra sätt att uppfylla kraven.

Det här lagstiftningsområdet innehåller skyddade beteckningar, bland annat skyddade ursprungsbeteckningar, skyddade geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter.

Vissa kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel brukar kallas skyddade beteckningar och omfattar:

- skyddad ursprungsbeteckning (SUB)
- skyddad geografisk beteckning (SGB)
- garanterad traditionell specialitet (GTS)

Förordning (EU) 2024/1143 innehåller de krav som ställs upp för att få använda dessa beteckningar för jordbruksprodukter, livsmedel, vin och spritdrycker. För vin finns även regler i förordning (EU) nr 1308/2013 och för spritdrycker i förordning (EU) 2019/787. Generellt gäller att symbolerna för beteckningarna inte får användas om produkten inte finns upptagen som registrerad skyddad beteckning i kommissionens lista, eAmbrosia.

eAmbrosia
Skyddade beteckningar

D03 - Ursprungsbeteckning och geografisk beteckning inom vinsektorn

Den här rapporteringspunkten omfattar framförallt krav i del II, avdelning II, kapitel I i förordning (EU) nr 1308/2013. Ursprungsbeteckningar, geografiska beteckningar och traditionella uttryck inom vinsektorn framgår av avsnitt 2. Regler om skydd för vissa kategorier av vinprodukter finns i artikel 103. Befintliga skyddade vinnamn finns i artikel 107.

Det finns även regler för tillämpning i förordningarna (EU) 2018/273, 2018/274, 2019/33 och 2019/34.

Vad som gäller för viner som strukits från listan med skyddade beteckningar framgår av förordning (EU) nr 172/2013 (om strykande av vissa befintliga vinbeteckningar i registret i rådets förordning (EG) nr 1234/2007).

D04 - Traditionella uttryck inom vinsektorn

Regler om traditionella uttryck inom vinsektorn finns i del II, avdelning II, kapitel I, avsnitt 2, underavsnitt 3 i förordning (EG) 1308/2013.

Av artikel 113 framgår vad skyddet innebär och att ”ett skyddat traditionellt uttryck får endast användas för produkter som har framställts i överensstämmelse med den definition som föreskrivs i artikel 112”.

D05 - Geografiska beteckningar för spritdrycker

Regler om skydd av geografiska beteckningar för spritdrycker finns i Avdelning II i förordning (EU) 2024/1143, samt i kapitel III till förordning (EU) 2019/787. Detta reglerades tidigare i kapitel III i förordning (EG) nr 110/2008. Det finns övergångsbestämmelser i artikel 50.2 i förordning (EU) 2019/787 för produkter som märkts i enlighet med förordning (EG) nr 110/2008 före den 8 juni 2019.

Kontroll utifrån reglerna i kapitel I-II i förordning EU 2019/787 rapporteras under lagstiftningsområde C - Särskild märkning och information.

Lagstiftningsområde C - Särskild märkning och information.

D06 - Kontroll av produktspecifikation före utsläppande på marknaden

Denna punkt gäller kontroll innan en anläggning börjar tillverka en skyddad beteckning, enligt artikel 39 och 72.6 i förordning (EU) nr 2024/1143.

Företag som vill börja producera en skyddad beteckning ska anmäla till sin kontrollmyndighet för att få kontroll innan produkten släpps ut på marknaden. Företaget får inte börja använda märkningen innan myndigheten har säkerställt att produktspecifikationen följs, och att företaget har de rutiner och förutsättningar som krävs.

Sammanfattande dokument finns i EU:s databas eAmbrosia. Sist i det sammanfattande dokumentet finns länk till produktspecifikationen.

eAmbrosia

Produktspecifikationer och sammanfattande dokument finns även på Livsmedelsverkets webbplats.

Svenska produkter som har registrerats som skyddade geografiska beteckningar (SGB)

Svenska produkter som har registrerats som skyddade ursprungsbeteckningar (SUB)

Svenska produkter som har registrerats som garanterade traditionella specialiteter (GTS)

Efter genomförd kontroll ska myndigheten underrätta Livsmedelsverket via e-tjänsten:

Rapportering av ny anläggning/ändring av uppgifter om befintlig anläggning för skyddad beteckning - Livsmedelsverket

D07 - Kontroll av överensstämmelse mot produktspecifikation – tillverkare

Enligt artikel 42.2 och 72 i förordning (EU) 2024/1143 ska myndigheten kontrollera att tillverkningen av produkten överensstämmer med produktspecifikationen.

Produktspecifikationerna för jordbruksprodukter och livsmedel, inklusive vin och sprit, finns i EU:s databas eAmbrosia. Sist i det sammanfattande dokumentet finns länk till produktspecifikationen.

eAmbrosia

Kontroll i produktionsledet

D08 - Marknadskontroll

Myndigheten ska kontrollera att användningen av namnet på marknaden är förenlig med kraven i artiklarna 38.2, 42 och 72 i förordning (EU) 2024/1143.

Av artikel 36 i samma förordning framgår att skyddade ursprungsbeteckningar eller skyddade geografiska beteckningar får användas av varje aktör som saluför en produkt som uppfyller kraven i den aktuella specifikationen.

Enligt artikel 36 och 68 ska registrerade namn skyddas mot bland annat exploatering, missbruk, imitation eller anspelning som kan vilseleda konsumenten om produktens ursprung.

Enligt artikel 37 och 70 ska unionssymbolerna för de skyddade beteckningarna finnas med i märkningen.

Läs mer om kontroll i grossistled, restaurang och butik:

Skyddade beteckningar

D09 - Garanterad traditionell specialitet (GTS) – övrig kontroll

De delar av förordning (EU) 2024/1143 som är tillämpliga bara för GTS och annan kontroll avseende GTS som inte faller in under någon annan punkt.

D10 - Skyddad ursprungsbeteckning (SUB) och Skyddad geografisk beteckning (SGB) – övrig kontroll

De delar av förordning (EU) 2024/1143 som är tillämpliga bara för SUB/SGB och annan kontroll avseende SUB/SGB som inte faller in under någon annan punkt.

Senast uppdaterad 17 november 2025 Ansvarig grupp ROR_LLK